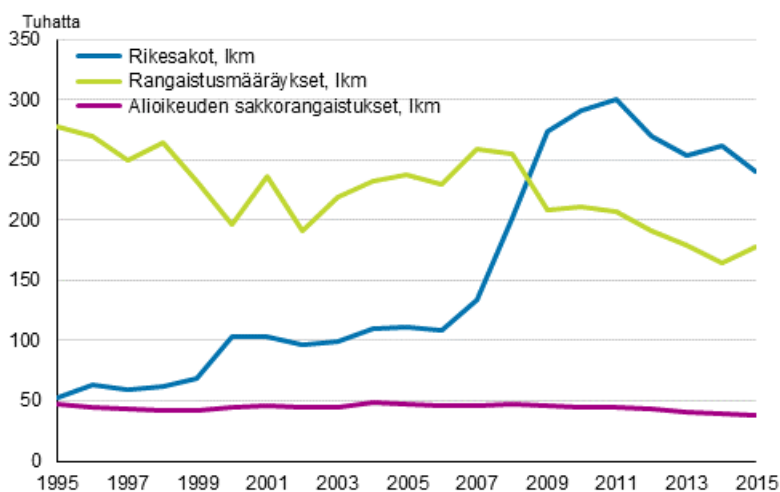

Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset 2015

Rikesakkojen määrä väheni

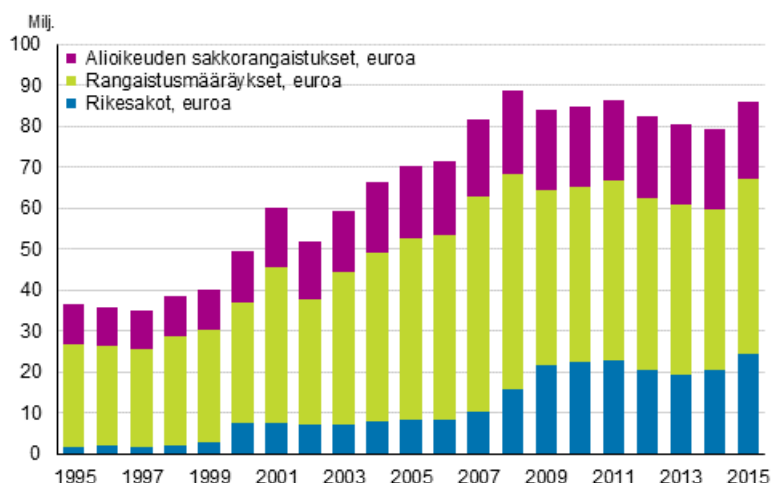
Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2015 määrättiin 240 700 rikesakkoa, lähes 8 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Rikesakkojen korotukset astuivat voimaan 1.9.2015, mistä alkaen rikesakko on voinut olla suuruudeltaan 20, 40, 70, 100, 120, 140, 170 tai 200 euroa. Rikesakkojen sakkokertymä oli 24,4 miljoonaa euroa, 19 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Alioikeuden sakkorangaistukset, rangaistusmääräykset ja rikesakot 1995–2015, Ikm

Rangaistusmääräyksellä sakkoon tuomittiin 178 550 kertaa vuonna 2015, lähes 9 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014. Noin 43 prosenttia rangaistusmääräyksistä oli seurausta liikenneturvallisuuden vaarantamisesta. Käräjäoikeuksissa tuomittiin sakkoja lähes 4 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin, yhteensä 38 200 sakkorangaistusta (ml. kurinpitosakot, oikeudessa tuomitut rikesakot ja oheissakot).

Alioikeuksien sakkorangaistusten, rangaistusmääräysten ja rikesakkojen sakkokertymä 1995–2015, euroa

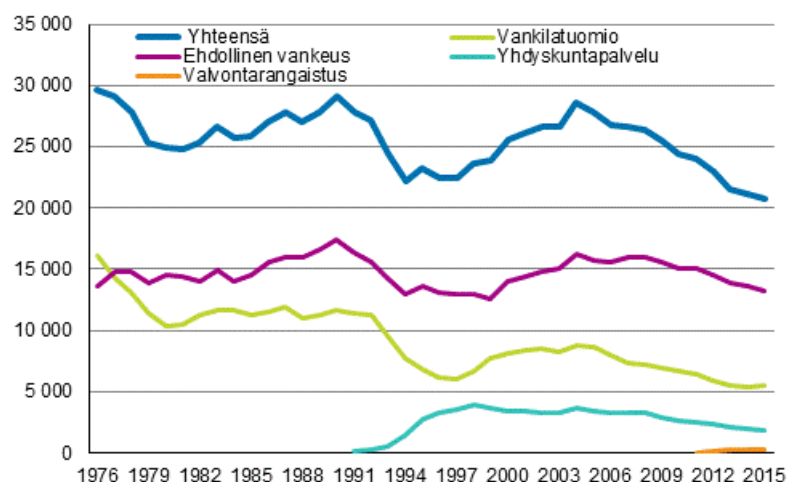

Kaikkien sakkorangaistusten (pl. yhteisösakot ja uhkasakot) sakkokertymä oli yhteensä yli 86 miljoonaa euroa vuonna 2015, yli 8 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Rikesakkojen ja rangaistusmääräysten sakkokertymät kasvoivat verrattuna vuoteen 2014. Rangaistusmääräysten sakkokertymä oli 43 miljoonaa euroa, 10 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Alioikeuksissa vuonna 2015 tuomittujen sakkojen kertymä oli yli 5 prosenttia vähemmän verrattuna edelliseen vuoteen. Yhteensä alioikeuksissa tuomittiin sakkoja 18,7 miljoonaa euroa.

Vankeusrangaistuksia tuomittiin 20 700 kertaa

Ehdottomia vankeusrangaistuksia tuomittiin 5 454 vuonna 2015. Näistä 13 oli elinkautisia vankeusrangaistuksia ja 372 tuomioita, joissa aiempi ehdoton vankeusrangaistus katsottiin riittäväksi seuraamukseksi. Kahdeksan vuoden tai sitä pitempiä määräaikaisia ehdottomia vankeusrangaistuksia tuomittiin 74 kappaletta. Kaikista ehdottomista vankeusrangaistuksista alle kolmen kuukauden mittaisia oli 36 prosenttia. Näistä 41 prosenttia oli seurausta liikenne rikoksista, 33 prosenttia omaisuusrikoksista ja 11 prosenttia henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista.

Vankeusrangaistukset 1976–2015, lkm

Enintään kuuden kuukauden ehdoton vankeusrangaistus voidaan tuomita valvontarangaistuksena. Vuonna 2015 ehdottomia vankeusrangaistuksia muunnettiin valvontarangaistukseksi 236 kertaa.

Alle kahdeksan kuukauden pituinen ehdoton vankeusrangaistus voidaan tuomita yhdyskuntapalveluna, jos se ei ole seurausta kieltäytymisestä asevelvollisuudesta tai siviilipalveluksesta tai siviilipalvelusrikoksesta. Kaikista muuntokelpoisista ehdottomista vankeusrangaistuksista yhdyskuntapalveluksi muunnettiin 34 prosenttia vuonna 2015. Selvästi eniten yhdyskuntapalvelua käytettiin tuomittaessa rattijuopumuksista.

Ehdollisia vankeusrangaistuksia tuomittiin 13 230 kertaa, hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin. Noin 40 prosenttia ehdollisista vankeustuomioista oli seurausta törkeistä rattijuopumuksista. Toiseksi eniten ehdollisia vankeusrangaistuksia tuomittiin pahoinpitelyistä.

Lisätietoja rangaistuksista löytyy katsauksesta, tilaston [taulukot-osiosta](#) liitetaulukoista sekä [StatFin tietokantaulukoista](#).

Sisällys

1. Katsaus rangaistuksiin 2015	6
1.1 Alioikeustuomioiden määrä väheni.....	6
1.2 Vankeus, valvontarangaistus ja yhdyskuntapalvelu.....	6
1.3 Ehdottomaan vankeuteen tuomittiin 32 alle 18-vuotiasta.....	8
1.4 Sakkorangaistuksista.....	9
1.5 Suurin osa yhteisösakoista tuomittiin työturvallisuusrikoksista.....	10
1.6 Ajokieltoja määrättiin lähes 17 200.....	11
1.7 Valitusprosentti	13
1.8 Vapauttavia tuomioita lähes 3 000.....	14
1.9 Ulkomaalaisten tuomiot.....	14
1.10 Naisten osuus rangaistuksista.....	14
2. Uusintarikollisuus	16
2.1 Vajaa puolet käräjäoikeudessa tuomituista uusi rikoksen	16

Taulukot

Taulukko 1. Yhdyskuntapalveluun tuomitut alioikeuksissa hovioikeuspiireittäin 2015, lkm ja %.....	7
Taulukko 2. Päiväsakkojen luku- ja rahamäärät 2015	10
Taulukko 3. Ajokiellot 2015, lkm ja kk.....	11
Taulukko 4. Tuomitut, uusijat ja ei-uusijat sekä uusijoiden osuus tuomituista iän mukaan 2015, lkm ja %.....	16

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Sakot ja sakkokertymät 1995–2015 (lkm, euroa).....	19
---	----

Kuviot

Kuvio 1. Alioikeuksissa tuomitut 2005–2015, lkm.....	6
Kuvio 2. Eräistä rikoksista tuomittujen ehdottomien vankeusrangaistusten mediaanipituus alioikeuksissa 2015.....	6
Kuvio 3. Yhdyskuntapalvelun käyttö tuomitun sukupuolen ja iän mukaan 2015, %.....	7
Kuvio 4. Vankeusrangaistusten osuudet eräissä henki-, väkivalta- ja seksuaalirikoksissa 2015, %.....	8
Kuvio 5. Alle 18-vuotiaat, oikeudessa tuomitut, rangaistuskääräykset ja rikesakot 2005–2015, lkm.....	9
Kuvio 6. Rikesakot ajoneuvoa pysäyttämättä ja muut 2007–2015, lkm.....	9
Kuvio 7. Yhteisösakot 1998–2015, lkm.....	11
Kuvio 8. Ajokieltojen kesto 2015, %.....	12
Kuvio 9. Eläintenpito-, liiketoiminta- ja metsästyskiellot 1995–2015, lkm.....	12
Kuvio 10. Eläintenpitokieltoon määrätty eläinlajit vuonna 2015, %.....	13
Kuvio 11. Valittaminen alioikeuksien rikostuomioissa 2014 ja 2015, %.....	13
Kuvio 12. Ulkomaalaisten osuus kaikista rangaistukseen tuomituista asuinpaikan mukaan 2006–2015, %.....	14
Kuvio 13. Rangaistukseen tuomitut sukupuolen mukaan 1980–2015, %.....	15
Kuvio 14. Käräjäoikeudessa tuomitut ja rikoksen uusijat 1985–2015, lkm.....	16
Kuvio 15. Tuomituista naisista uusijoita ja ei-uusijoita 2015, %.....	17
Kuvio 16. Tuomituista miehistä uusijoita ja ei-uusijoita 2015, %.....	17

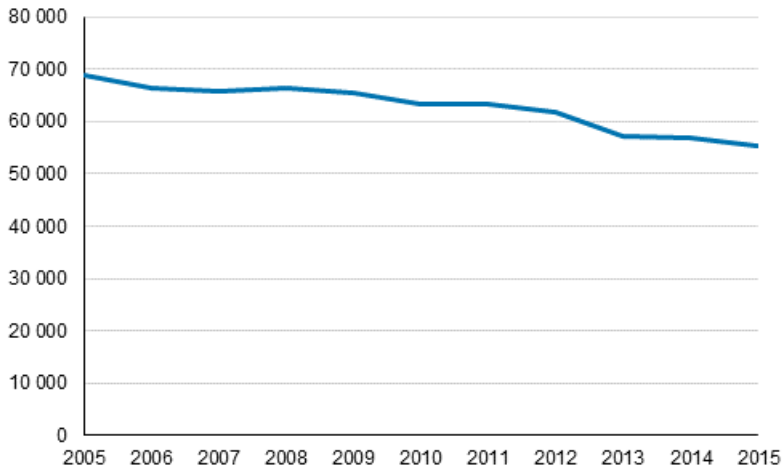
Kuvio 17. Uusijoiden osuus tuomituista eräiden rikosten osalta vuonna 2015, %.....	18
Laatuseloste: Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset.....	20

1. Katsaus rangaistuksiin 2015

1.1 Alioikeustuomioiden määrä väheni

Alioikeudessa tuomittuja oli 55 300 vuonna 2015, kolme prosenttia vähemmän kuin vuonna 2014 ja lähes 20 prosenttia vähemmän kuin kymmenen vuotta aiemmin. Hovioikeuksissa ensimmäisenä oikeusasteena tuomittiin kolme henkilöä, kaksi vapauteen kohdistuvista rikoksista ja yksi sotilasrikoksesta.

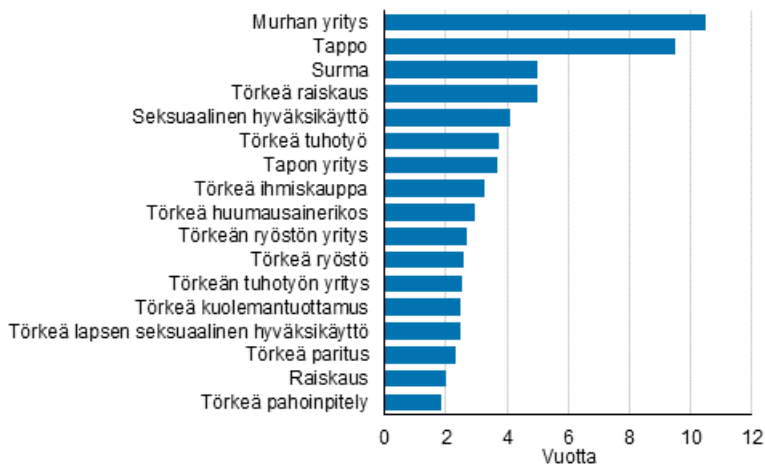
Kuvio 1. Alioikeuksissa tuomitut 2005–2015, lkm

1.2 Vankeus, valvontarangaistus ja yhdyskuntapalvelu

Ehdottomaan vankeuteen tuomittiin 5 069 kertaa vuonna 2015. Kestoltaan ehdoton vankeus oli keskimäärin 12,4 kuukautta. Murhasta elinkautiseen vankeuteen tuomittiin 13 henkilöä. Yhteensä murhasta tuomittuja oli 17 vuonna 2015. Tuomitsematta jätettiin kaksi murhasta syytettyä, joiden oikeus katsoi olleen ymmärrystä vailla. Määräaikaiseen ehdottomaan vankeuteen murhasta tuomittiin kaksi nuorena henkilönä.

Kuvio 2. Eräistä rikoksista tuomittujen ehdottomien vankeusrangaistusten mediaanipituus alioikeuksissa 2015

Enintään kahdeksan kuukauden pituinen ehdoton vankeusrangaistus voidaan tuomita yhdyskuntapalveluna, jos se ei ole seurausta asevelvollisuudesta tai siviilipalveluksesta kieltäytymisestä tai siviilipalvelusrikoksesta. Yhdyskuntapalvelua voidaan tuomita 14–240 tuntia. Yhdyskuntapalveluksi muuntokelpoisia ehdottomia vankeusrangaistuksia oli 5 332 kappaletta vuonna 2015. Näistä

1 820 muunnettiin yhdyskuntapalveluksi, joiden kesto oli keskimäärin 94 tuntia. Yhdyskuntapalvelun käyttöaste oli 34 prosenttia (yhdyskuntapalveluiden osuus sellaisista ehdottomista vankeusrangaistuksista, jotka rangaistuksen pituuden ja rikoksen puolesta oli muunnettavissa yhdyskuntapalveluksi). Selvästi eniten yhdyskuntapalvelua käytettiin törkeästä rattijuopumuksesta tuomittaessa, jolloin käyttöaste oli 56 prosenttia. Pahoinpitelystä tuomittaessa käyttöaste oli 39 prosenttia ja varkaustuomioissa 19 prosenttia. Yhdyskuntapalveluun tuomituista 53 prosenttia oli rattijuoppoja, kun heidän osuutensa muuntokelpoisista tuomioista oli vain 37 prosenttia.

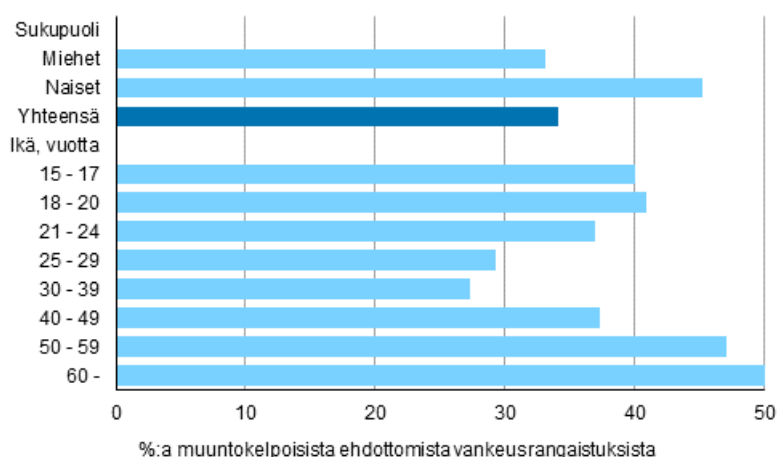
Hovioikeuspiireittäin tarkasteltuna yhdyskuntapalvelun käyttöaste oli suurin Itä-Suomen hovioikeuspiirin käräjäoikeuksissa vuonna 2015. Vähiten yhdyskuntapalvelua käytettiin Helsingin hovioikeuspiirissä.

Taulukko 1. Yhdyskuntapalveluun tuomitut alioikeuksissa hovioikeuspiireittäin 2015, lkm ja %

Hovioikeuspiiri	Muuntokelpoisia	Muunnettu	Käyttöaste, %	Käyttöaste törkeissä rattijuopumuksissa, %
Itä-Suomen hovioikeuspiiri	1 205	472	39,2	58,2
Vaasan hovioikeuspiiri	944	364	38,6	54,5
Koko maa	5 332	1 820	34,1	55,6
Rovaniemen hovioikeuspiiri	627	214	34,1	54,2
Turun hovioikeuspiiri	1 379	446	32,3	55,8
Helsingin hovioikeuspiiri	1 177	324	27,5	53,2

Naisilla yhdyskuntapalvelun käyttöaste oli 45 ja miehillä 33 prosenttia vuonna 2015. Ikäryhmittäin tarkasteltuna käyttöaste oli korkein 50 vuotta täyttäneillä ja sitä vanhempien kohdalla.

Kuvio 3. Yhdyskuntapalvelun käyttö tuomitun sukupuolen ja iän mukaan 2015, %

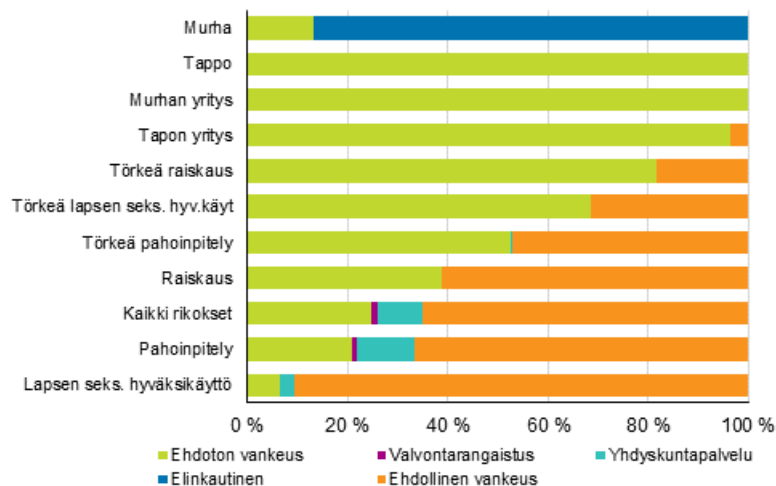
Enintään kuuden kuukauden mittainen ehdoton vankeusrangaistus voidaan tuomita valvontarangaistuksena, jos rikoksentehtyjää ei voida tuomita yhdyskuntapalveluun. Vuonna 2015 valvontarangaistuksia tuomittiin 236 kertaa. Kaikista enintään kuuden kuukauden ehdottomista vankeusrangaistuksista viisi prosenttia tuomittiin valvontarangaistuksena. Valvontarangaistuksista 45 prosenttia oli seurausta törkeästä rattijuopumuksesta ja 16 prosenttia siviilipalveluksesta kieltäytymisestä. Valvontarangaistuksen kesto oli keskimäärin 3,1 kuukautta.

Vuonna 2015 ehdollisia vankeustuomioita annettiin 13 230, mikä on 352 tuomiota vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ehdollisen vankeusrangaistuksen kesto oli keskimäärin 4,1 kuukautta. Enintään kahden vuoden vankeusrangaistuksista määrättiin ehdolliseksi 68 prosenttia. Oheissakon sai maksettavakseen 42 prosenttia ehdolliseen vankeuteen tuomituista. Keskimääräinen oheissakko oli 35 päiväsakkoa ja kokonaisrahamäärältään 515 euroa. Yhdeksän kymmenestä oheissakosta määrättiin törkeästä rattijuopumuksesta tuomitulle. Yli kahdeksan kuukauden mittaisen ehdollisen vankeuden ohella voidaan tuomita yhdyskuntapalvelua enintään 90 tuntia. Vuonna 2015 ehdollisen vankeuden ohessa tuomittiin yhdyskuntapalvelua 281 kertaa, keskimäärin 57 tuntia.

Rikoksen alle 21-vuotiaana tehnyt voidaan tuomita ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan yhden vuoden ja kolmen kuukauden ajaksi, jos tätä on pidettävä perusteltuna tekijän sosiaalisen selviytymisen edistämiseksi tai uusien rikosten ehkäisemiseksi. Vuonna 2015 alle 21 vuotiaana tehdystä rikoksesta tuomittiin ehdolliseen vankeuteen 1 977 henkilöä, heistä 39 prosenttia määrättiin koeajaksi valvontaan.

Rikoksittain tarkasteltuna vuonna 2015 kaikista vankeustuomioista 36 prosenttia oli seurausta rattijuopumuksesta (RL 23:3-4§), 13 prosenttia pahoinpitelyistä (RL 28:5-6§) ja lähes 9 prosenttia huumausainerikoksista (RL 50 Luku).

Kuvio 4. Vankeusrangaistusten osuudet eräissä henki-, väkivalta- ja seksuaalirikoksissa 2015, %

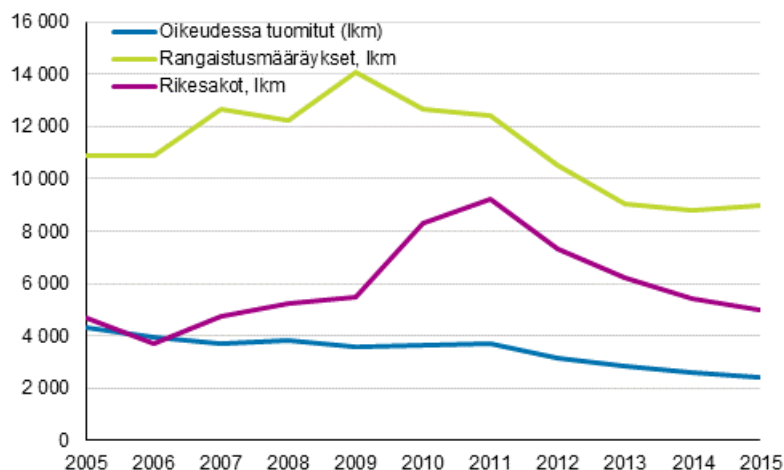

1.3 Ehdottomaan vankeuteen tuomittiin 32 alle 18-vuotiasta

Alle 18-vuotias voidaan tuomita ehdottomaan vankeusrangaistukseen vain painavista syistä. Vuonna 2015 alle 18-vuotiaista 32 henkilöä tuomittiin ehdottomaan vankeuteen, mikä on 7 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin. Suurin osa, 44 prosenttia, näistä tuomioista oli seurausta ryöstöistä ja 22 prosenttia henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista. Tuomioistuimessa sakkoon tuomittuja alaikäisiä oli 1 780 ja rangaistuumääräyksen saaneita lähes 9 000. Rangaistukseen tuomittujen nuorten määrä on laskussa, vuonna 2015 oikeudessa tuomittiin 1 884 alaikäistä vähemmän kuin vuonna 2005.

Kuvio 5. Alle 18-vuotiaat, oikeudessa tuomitut, rangaistusmääräykset ja rikesakot 2005–2015, Ikm

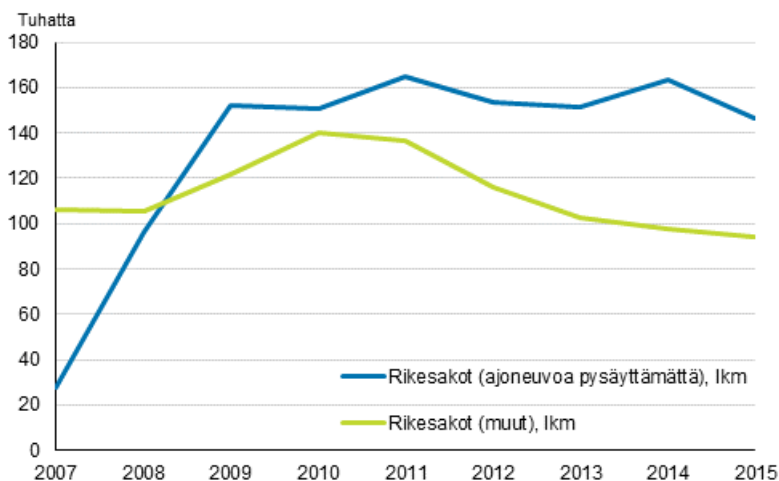
Alle 18-vuotiaana tehdystä rikoksesta tuomitaan nuorisorangaistukseen, jos sakko on rikoksen vakavuus, eivätkä muut painavat syyt vaadi ehdottoman vankeusrangaistuksen tuomitsemista ja ehdollinen vankeus valvontoineen katsotaan riittämättömäksi seuraamukseksi. Nuorisorangaistus on ollut käytettävissä koko maassa vuodesta 2005 lähtien. Sitä käytetään kuitenkin yhä vähemmän nuorten rangaistuksena. Vuonna 2015 nuorisorangaistukseen tuomittiin vain 5 kertaa (2010:21 ja 2005:42).

1.4 Sakkorangaistuksista

Rikesakko oli eniten käytetty rangaistus vuonna 2015. Yhteensä rikesakkoja määrättiin 240 700 kertaa. Kameravalvonnalla määrättyjä rikesakkoja oli 146 400 kappaletta, joka oli yli 10 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2014. Kameravalvonnalla määrättyjä rikesakkoja kertyi 15,8 miljoonaa euroa, lähes 2,4 miljoonaa euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Rikesakkojen korotukset astuivat voimaan 1.9.2015, mistä alkaen rikesakko on voinut olla suuruudeltaan 20, 40, 70, 100, 120, 140, 170 tai 200 euroa. Suurinta 200 euron rikesakkoa määrättiin 13 300 kertaa vuonna 2015.

Suurin osa rikesakoista oli seurausta nopeusrajoitus -liikennemerkin noudattamatta jättämisestä (204 600), mikä on lähes 85 prosenttia kaikista rikesakoista. Seuraavaksi yleisimmät rikkomukset olivat turvavyön käyttämättä jättäminen (14 070) ja matkapuhelimen käyttäminen ajon aikana (6 724).

Kuvio 6. Rikesakot ajoneuvoa pysäyttämättä ja muut 2007–2015, Ikm

Vuonna 2015 rangaistusmääräyksellä tuomittujen päiväsakkojen keskilukumäärä oli 14, päiväsakon rahamäärä oli 18 euroa ja sakon kokonaisrahamäärä 240 euroa. Suurin rangaistusmääräyksellä tuomittu

sakko oli 36 450 euroa, joka oli seurausta liikenneturvallisuuden vaarantamisesta. Oikeudenkäynnin sakkotuomioiden päiväsakkojen keskilukumäärä oli 39 kappaletta, päiväsakon rahamäärä keskimäärin 13 euroa ja sakon kokonaisrahamäärä keskimäärin 490 euroa. Oheissakkotuomioiden vastaavat keskiarvot olivat 35 kappaletta, 15 euroa ja 515 euroa. Oheissakkoja tuomittiin ehdollisen vankeuden yhteydessä 5 584 kertaa vuonna 2015. Sakoista 46 prosenttia oli kuuden euron minimihintaisia sakkoja.

Liikenne rikokset käsittävät rikoslain luvun 23 rikokset sekä liikenneriikkomuksen (Tieliikennelaiki 103§), tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomisen (Tieliikennelaki 105a§1) ja ajoneuvorikkomuksen (Ajoneuvolaki 96§1–3). Vuonna 2015 liikenne rikoksesta annettu rangaistus määräys oli keskimäärin 14 päiväsakkoa ja käräjäoikeuden määräämänä keskimäärin 42 päiväsakkoa. Käräjäoikeuden määräämän päiväsakon rahamäärä oli keskimäärin 17 euroa ja enimmillään 890 euroa. Vastaavasti rangaistus määräyksellä annetun päiväsakon rahamäärä oli keskimäärin 21 euroa ja enimmillään 2 492 euroa. Liikenne rikoksista tuomittujen sakkojen ja rangaistus määräysten sakkokertymä oli vuonna 2015 yhteensä 46 miljoonaa euroa, tästä 78 prosenttia oli peräisin rangaistus määräyksistä. Rikesakkojen sakkokertymässä liikenneriikkomuksien osuus oli 24,2 miljoonaa euroa.

Taulukko 2. Päiväsakkojen luku- ja rahamäärät 2015

Lukumäärä tai rahamäärä	Alioikeuden sakkorangaistukset ja rangaistus määräykset yhteensä ¹⁾		Alioikeuden sakkorangaistukset ¹⁾		Rangaistus määräykset	
	Liikenne rikokset	Muut	Päärikos Liikenne rikokset	Muut	Liikenne rikokset	Muut
Päiväsakkojen lukumäärä						
– keskimäärin	18	20	42	36	14	14
Päiväsakkojen rahamäärä						
– keskimäärin, euroa	20,3	10,4	16,7	10,8	20,8	10,3
– enimmillään, euroa	2 492	858	890	858	2 492	774
Sakon kokonaisrahamäärä						
– keskimäärin, euroa	327,6	205,4	639,6	384,1	286,9	134,0
– enimmillään, euroa	54 795	42 900	54 795	42 900	36 450	12 384
– sakkokertymä, milj. euroa	46,0	15,6	10,4	8,3	35,7	7,3

1) Alioikeuden sakkotuomiot eivät sisällä uhkasakkoja, rikesakkoja eikä yhteisösakkoja.

1.5 Suurin osa yhteisösakkoista tuomittiin työturvallisuusrikoksista

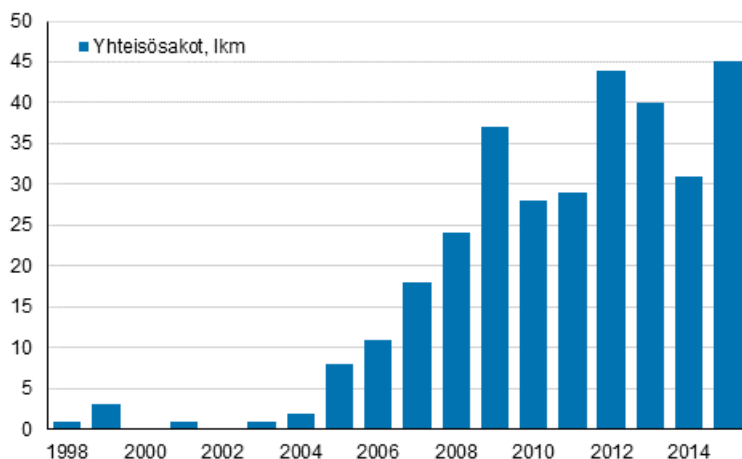
Oikeushenkilö tuomitaan yhteisösakkoon, jos sen lakisääteiseen toimielimeen tai muuhun johtoon kuuluva taikka oikeushenkilössä tosiasiallista päätösvaltaa käyttävä on ollut osallinen rikokseen tai sallinut rikoksen tekemisen taikka jos sen toiminnassa ei ole noudatettu vaadittavaa huolellisuutta ja varovaisuutta rikoksen ehkäisemiseksi. Yhteisösakko tuomitaan määräeuroin. Alin yhteisösakon rahamäärä on 850 ja ylin 850 000 euroa.

Oikeushenkilö on voitu tuomita yhteisösakkoon vuodesta 1995 lähtien. Ensimmäinen yhteisösakko on tuomittu vuonna 1998 yritysvakoilusta. Vuoteen 2015 loppuun mennessä yhteisösakkoon on tuomittu yhteensä 323 kertaa, näistä 95 prosenttia vuoden 2005 jälkeen. Vuonna 2015 määrättiin 45 yhteisösakkoa, joiden mediaani oli 5 000 euroa. Suurin tuomittu yhteisösakko oli lähes 300 000 euroa, joka oli seurausta

törkeästä lahjuksen antamisesta. Suurin osa yhteisösakon saaneista yrityksistä oli syyllistynyt työturvallisuusrikokseen. Hylättyjä oikeushenkilöön kohdistuvia syytteitä oli 17 kappaletta.

Yhteisösakko tuomioista 36 oli lainvoimaisia. Tuomioista kahdeksassa tapauksessa syytetty oli valittanut tuomiosta ja yhdessä tapauksessa sekä syyttäjä että syytetty. Hylätyistä syytteistä lainvoimaisia oli 13.

Kuvio 7. Yhteisösakot 1998–2015, lkm

1.6 Ajokieltoja määrättiin lähes 17 200

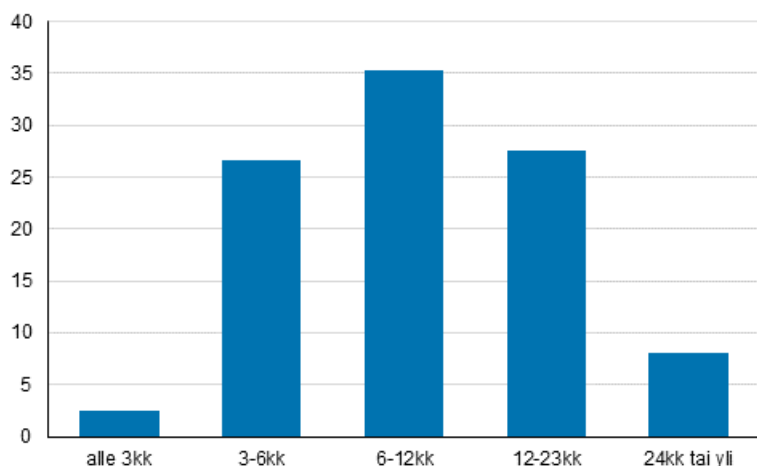
Käräjäoikeuden on määrättävä moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettaja ajokieltoon, jos hänen todetaan syyllistyneen seuraaviin rikoksiin; törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen (Rikoslaki 23:2§), rattijuopumus (Rikoslaki 23:3§), törkeä rattijuopumus (Rikoslaki 23:4§) tai vaarallisten aineiden kuljetusrikos (Rikoslaki 44:13§). Käräjäoikeus voi määrätä moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan ajokieltoon enintään viideksi vuodeksi. Vuonna 2015 ajokieltoja tuomittiin käräjäoikeuksissa yhteensä 17 200 kertaa. Keskimääräinen ajokiellon pituus oli 11 kuukautta. Valtaosa ajokielloista tuomittiin ehdottomana, 82 prosenttia kaikista ajokielloista. Ehdollisia ajokieltoja määrättiin 639 kappaletta ja alkulukolla valvottuja ajo-oikeuksia 468. Ajokielto katsottiin poliisin määräämän väliaikaisen ajokiellon takia kokonaan kärsityksi 1 959 tapauksessa.

Taulukko 3. Ajokiellot 2015, lkm ja kk

	Ajokiellot, lkm	Kesto keskimäärin, kk
Ajokiellot yhteensä	17 192	11,1
Ehdoton ajokielto	14 084	10,8
Ajokielto ja täytäntöön-pantavaksi määrätty ehdollinen ajokielto	42	13,8
Ehdollinen ajokielto	639	20,6
Valvottu ajo-oikeus	468	20,7
Ajokielto katsotaan väliaikaisen ajokiellon pituuden takia kokonaan kärsityksi	1 959	7,5

Ajokielto oli tyypillisesti 6–12 kuukautta pitkä. Alle kolmen kuukauden mittaisia ajokieltojen osuus oli noin 3 prosenttia ja kahden vuoden tai sitä pidempien ajokieltojen osuus 8 prosenttia kaikista ajokielloista.

Kuvio 8. Ajokieltojen kesto 2015, %

Henkilö voidaan määrätä liiketoimintakieltoon, jos hän on liiketoiminnassaan olennaisesti laiminlyönyt lakisääteisiä velvollisuuksia tai hän on liiketoiminnassaan syyllistynyt rikolliseen menettelyyn.

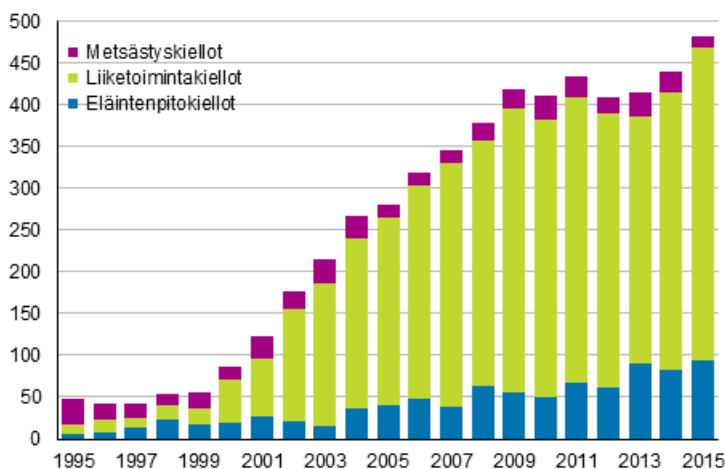
Liiketoimintakieltoon voidaan määrätä myös seuraavista rikoksista; sukupuolisiveellisyttä loukkaavan kuvan levittäminen (Rikoslaki 17:18§), törkeä sukupuolisiveellisyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittäminen (Rikoslaki 17:18a§), sukupuolisiveellisyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapito (Rikoslaki 17:19§), ihmiskauppa (Rikoslaki 25:3§) ja törkeä ihmiskauppa (Rikoslaki 25:3a§).

Liiketoimintakielto voidaan määrätä myös rikoksista paritus (Rikoslaki 20:9§) ja törkeä paritus (Rikoslaki 20:9a§), jos ne ovat kohdistuneet alle 18 vuotiaaseen henkilöön. Liiketoimintakieltoon voidaan määrätä vähintään kolmeksi ja enintään seitsemäksi vuodeksi. (Laki liiketoimintakiellosta 1059/1985).

Vuonna 2015 liiketoimintakieltoja määrättiin 374 kertaa, mikä on hieman enemmän kuin vuotta aiemmin. Keskimääräinen liiketoimintakiellon kesto oli 3,7 vuotta. Liiketoimintakiellon saaneista lähes 87 prosenttia oli miehiä.

Metsästyskieltoon voidaan määrätä törkeästä metsästysrikoksesta (Rikoslaki 48a:1a§) vähintään kolmeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi ja metsästysrikoksesta (Rikoslaki 48a:1§) vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Metsästyskieltoja tuomittiin 14 kertaa, vuonna 2015. Keskimäärin metsästyskiellon kesto oli 1,6 vuotta.

Kuvio 9. Eläintenpito-, liiketoiminta- ja metsästyskiellot 1995–2015, lkm

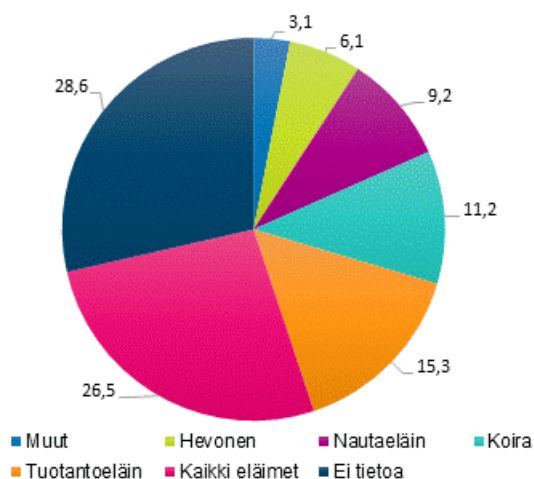

Eläintenpitokieltoon voidaan tuomita törkeästä eläinsuojelurikoksesta (Rikoslaki 17:14a§), eläinsuojelurikoksesta (Rikoslaki 17:14§) ja lievästä eläinsuojelurikoksesta (Rikoslaki 17:15§). Eläintenpitokielto voidaan määrätä myös eläinsuojelurikkomuksesta (Eläinsuojelulaki 247/1996) tai

eläinkuljetusrikkomuksesta (Laki eläinten kuljetuksesta 1429/2006) tai, jos henkilö on kykenemätön huolehtimaan eläinten hyvinvoinnista. Eläintenpitokielto voidaan määrätä vähintään yhden vuoden määräajaksi tai pysyväksi (Rikoslaki 17:23§).

Vuonna 2015 eläintenpitokieltoja määrättiin 95 henkilölle, keskimäärin kiellon pituus oli 3 vuotta. Pysyviä eläintenpitokieltoja ei tuomittu ainuttakaan. Kielto voi koskea määrättyjä eläinlajeja tai eläimiä yleensä. Yksi kielto voi sisältää useamman eläinlajin. Eläinlajeista, joita eläintenpitokielto koski, 15 prosenttia oli tuotantoeläimiä, 11 prosenttia koiria ja 6 prosenttia hevosia. Noin 25 prosenttia kielloista koski kaikkia eläimiä. Tieto eläinlajista puuttui 28 prosentissa kielloista. Ryhmä muut sisältää kissan, lampaan ja lemmikkieläimen.

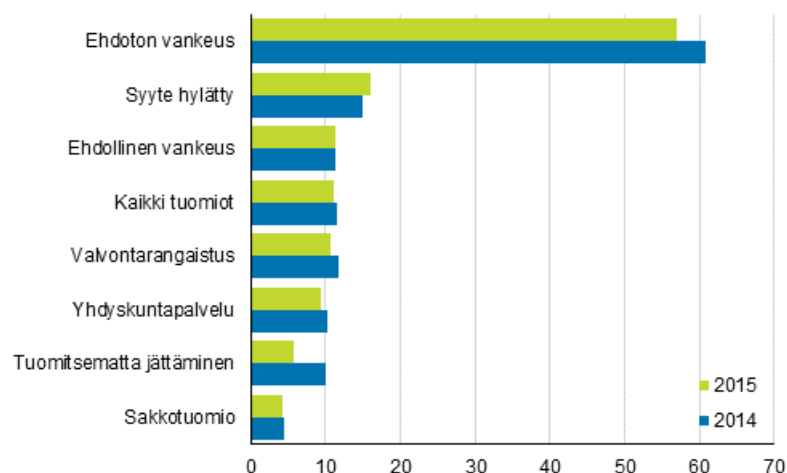
Kuvio 10. Eläintenpitokieltoon määrätty eläinlajit vuonna 2015, %

1.7 Valitusprosentti

Vastaaja valitti 9 prosentissa, syyttäjää 2 prosentissa ja muu asianosainen lähes prosentissa käräjäoikeuden päätöksistä. Selvästi eniten muutosta haettiin ehdottomiin vankeusrangaistuksiin. Myös syytteen hylkäävissä päätöksissä valittaminen oli keskimääräistä yleisempää. Suhteellisesti vähiten muutosta haettiin silloin, kun rangaistuksena oli sakko.

Kuvio 11. Valittaminen alioikeuksien rikostuomioissa 2014 ja 2015, %

1.8 Vapauttavia tuomioita lähes 3 000

Varsinaisessa oikeudenkäynnissä jätettiin tuomitsematta rangaistukseen 470 syylliseksi todettua. Vastaajan nuoruutta käytettiin tuomitsematta jättämisperusteena 99 tapauksessa, syntyakeettomuutta 25 tapauksessa ja alentunutta syyntakeisuutta 1 tapauksessa. Vapauttavan tuomion sai 2 948 vastaajaa ja lisäksi 735 henkilön osalta syyte jätettiin sillensä.

1.9 Ulkomaalaisten tuomiot

Vuonna 2015 kaikista 474 500 rangaistukseen tuomituista 8 prosenttia (38 500) oli ulkomaan kansalaisia. Ulkomaan kansalaisten osuus oli selvästi suurempi rangaistusmääräyssakkoihin määrättyistä (13 %) ja alioikeuksissa tuomituista (10 %) kuin rikesakkoihin määrättyistä (4 %). Suurin osa, 61 prosenttia, ulkomaalaisten saamista rangaistuksista oli seurausta liikenne rikkomuksista ja liikenne rikoksista sekä noin 15 prosenttia omaisuusrikoksista.

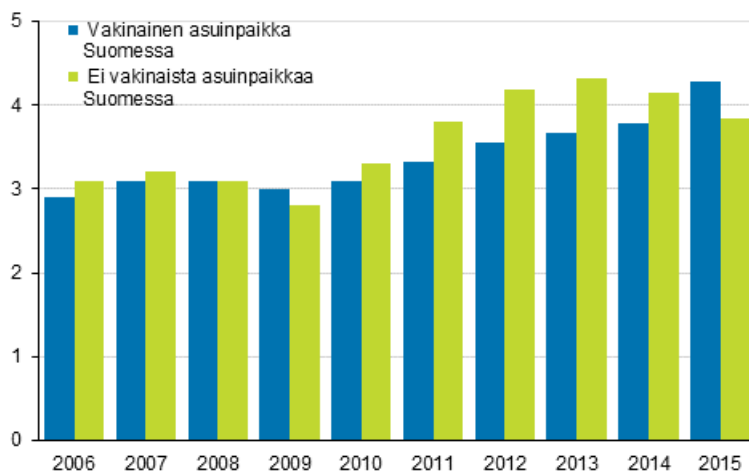
Vuonna 2015 alioikeuksissa tuomittujen ulkomaalaisten lukumäärä oli edellisvuotta pienempi.

Käräjäoikeuksissa tuomittiin 5 613 ulkomaan kansalaista, 9 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna.

Rangaistusmääräyssakkoja määrättiin 23 500 ulkomaalaiselle, mikä oli 7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014. Rikesakkoja sai puolestaan 9 465 ulkomaalaista, mikä oli 8 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna.

Rangaistukseen tuomituista ulkomaan kansalaisista 47 prosenttia ei asunut vakinaisesti Suomessa. Suomessa ei-vakinaisesti asuvia rangaistuja ulkomaalaisia oli 18 200, noin 9 prosenttia vähemmän kuin viime vuonna. Rangaistuja Suomessa asuvia ulkomaan kansalaisia oli puolestaan hieman yli 20 300, noin 11 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014. Eniten rangaistuksia määrättiin Viron (10 200) ja Venäjän (8 069) kansalaisille.

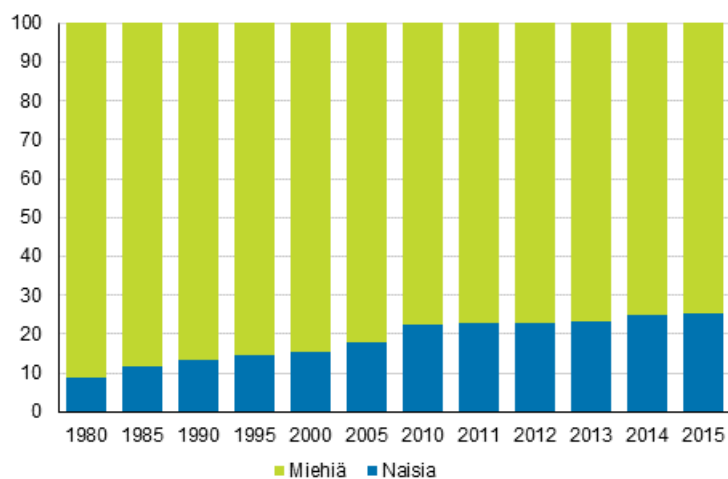
Kuvio 12. Ulkomaalaisten osuus kaikista rangaistukseen tuomituista asuinpaikan mukaan 2006–2015, %

1.10 Naisten osuus rangaistuksista

Vuonna 2015 rangaistukseen tuomituista yli 25 prosenttia (119 200) oli naisia. Naisten osuus rikoksista rangaistuksista on kasvanut tasaisesti jo useamman vuosikymmenen ajan: Naisten osuus oli yhdeksän prosenttia vuonna 1980, 13 prosenttia vuonna 1990 ja 16 prosenttia vuonna 2000.

Kuvio 13. Rangaistukseen tuomitut sukupuolen mukaan 1980–2015, %

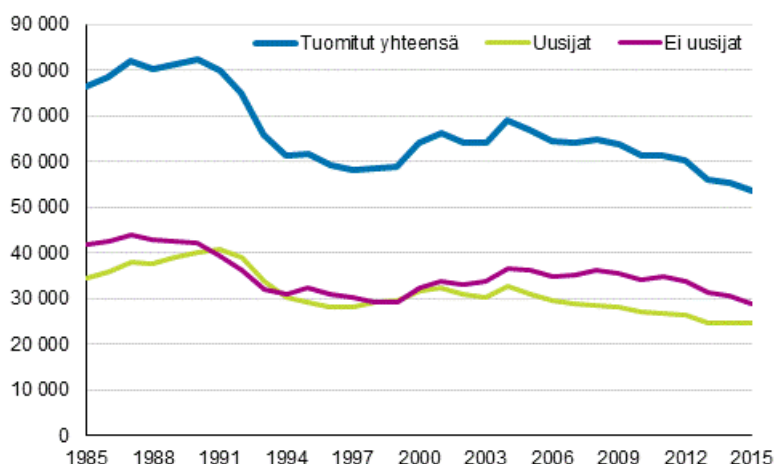
Vuonna 2015 rikesakoista 30 prosenttia (71 600) ja rangaistusmääräyksistä 21 prosenttia (38 200) määrättiin naisille. Oikeudessa tuomituista naisia oli puolestaan 17 prosenttia (9 400). Alioikeuksissa naisia tuomittiin huomattavasti useammin sakkoihin ja ehdolliseen vankeuteen kuin yhdyskuntapalveluun tai ehdottomaan vankeuteen.

2. Uusintarikollisuus

2.1 Vajaa puolet käräjäoikeudessa tuomituista uusi rikoksen

Vuonna 2015 käräjäoikeudessa tuomittiin 24 600 rikoksenuusijaa, määrä on 46 prosenttia kaikista tuomituista (53 500). Uusijoiden osuus kasvoi hieman edellisvuodesta. Rikoksen uusijaksi on tässä määritetty henkilö, joka syyllistyy uuteen rikokseen kolmen vuoden kuluessa edellisestä tuomiosta. Uusintarikollisuusaineisto ei ole täysin verrannollinen tässä julkistuksessa esitettyihin käräjäoikeustuomioihin. Aineistosta on mm. karsittu käräjäoikeuden määräämät rike- ja uhkasakot sekä tehty muita vähäisiä muokkaustoimia.

Kuvio 14. Käräjäoikeudessa tuomitut ja rikoksen uusijat 1985–2015, lkm

Nuoret uusivat rikoksen keskimääräistä yleisemmin. Vuonna 2015 tuomituista uusijoista 45 prosenttia oli alle 30-vuotiaita. Uusijoiden osuus tuomituista oli suurinta ikäryhmässä 25–29 vuotta. Tässä ikäryhmässä uusijoiden osuus oli 57 % kaikista tuomituista. Uusijoiden mediaani-ikä on kuitenkin noussut pitkän aikavälin tarkastelussa. Kun vuonna 1990 uusijoiden mediaani-ikä oli 26 vuotta, oli se 28 vuotta vuonna 2000 ja 31 vuotta vuonna 2015.

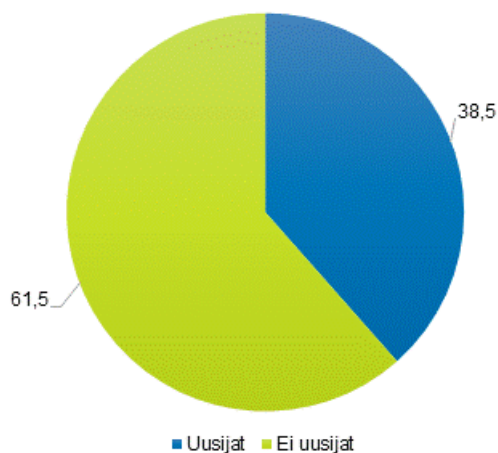
Taulukko 4. Tuomitut, uusijat ja ei-uusijat sekä uusijoiden osuus tuomituista iän mukaan 2015, lkm ja %

Ikä	Tuomitut yhteensä	Uusija	Ei-uusija	Uusijoiden osuus tuomitusta, %
Yhteensä	53 456	24 581	28 875	46,0
15 vuotta	201	5	196	2,5
16 vuotta	604	63	541	10,4
17 vuotta	801	161	640	20,1
18 - 20 vuotta	4 998	2 073	2 925	41,5
21 - 24 vuotta	7 462	4 139	3 323	55,5
25 - 29 vuotta	8 047	4 587	3 460	57,0
30 - 39 vuotta	12 986	7 057	5 929	54,3
40 - 49 vuotta	8 819	3 835	4 984	43,5
50 - 64 vuotta	7 692	2 341	5 351	30,4
65 - vuotta	1 846	320	1 526	17,3

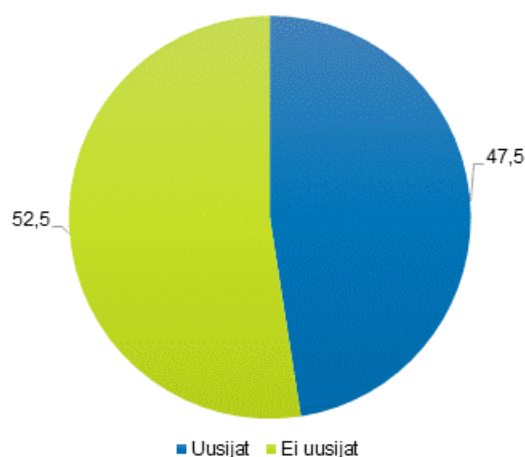

Miesten suurempi uusimisriski näkyy kun verrataan uusijoiden osuutta sukupuolittain. Vuonna 2015 miehistä uusijoita oli 48 prosenttia ja naisista 38 prosenttia. Kuitenkin naisuusijoiden osuus on kasvanut selvästi pitkällä aikavälillä, vielä 1990 naisista uusijoita oli vain 27 prosenttia.

Kuvio 15. Tuomituista naisista uusijoita ja ei-uusijoita 2015, %

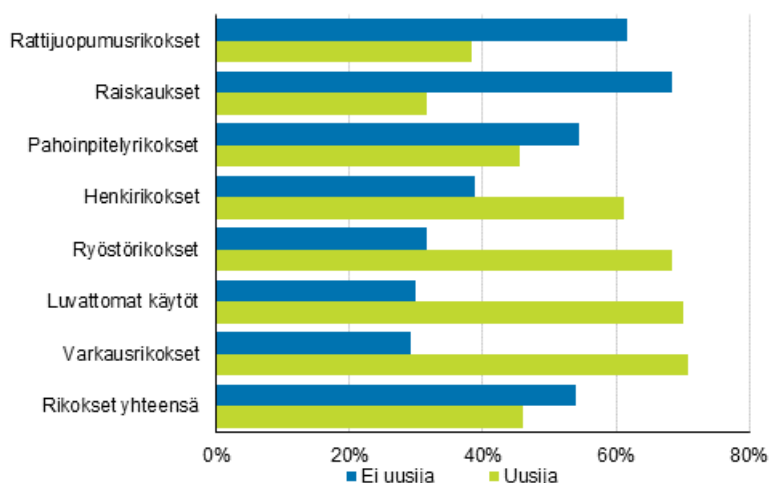

Kuvio 16. Tuomituista miehistä uusijoita ja ei-uusijoita 2015, %

Rikosten ja tuomioiden kasautumista uusijoille voidaan tarkastella myös tuomiohistorian, rangaistuksen ankaruuden ja uusinnan kohteena olevan rikoksen perusteella. Voidaan todeta, että jos annettu rangaistus on ankara, on todennäköistä, että tuomittu on uusija. Vuonna 2015 yhdyskuntapalveluun tuomituista uusijoita oli 87 prosenttia ja ehdottomaan vankeuteen tuomituista 88 prosenttia. Tästä voidaan päätellä, että uusijat syyllistyvät törkeisiin rikoksiin, heidän aiempi tuomiohistoriansa vaikuttaa uusimpaan tuomioon koventavasti tai heillä on keskimääräistä enemmän rikoksia tuomiota kohti. Vuonna 2015 tuomituilla uusijoilla oli keskimäärin 3 rikosta tuomiota kohden ja heillä oli edeltävän 10 vuoden aikana keskimäärin 8 aikaisempaa käräjäoikeustuomiota. Ehdottomaan vankeuteen tuomituilla uusijoilla oli 6 rikosta tuomiota kohden ja edeltävän 10 vuoden aikana 14 aikaisempaa käräjäoikeustuomiota.

Kuvio 17. Uusijoiden osuus tuomituista eräiden rikosten osalta vuonna 2015, %

Uusimismisnopeutta mitataan ajalla, joka uusijalta kuluu tuomiosta seuraavaan rikokseen. Vuoden 2015 tuomioissa uusijat olivat syyllystyneet rikokseen keskimäärin 11 kuukauden kuluttua edellisestä tuomiosta. Omaisuusrikoksia uusittiin kaikkein nopeimmin. Varkauksiin ja luvattomiin käyttöihin syyllystyttiin alle 8 kuukauden kuluttua edellisestä tuomiosta. Uusimismisnopeudella on yhteys myös tuomion ankaruuteen. Vuonna 2015 ehdottomaan vankeuteen tuomitut olivat syyllystyneet uuteen rikokseen 7 kuukauden kuluttua edellisestä tuomiosta. Tämä on selvästi nopeampaa kuin muissa rangaistuksissa. Tässä yhtenä selityksenä on se, että yleensä ehdottomaan vankeuteen tuomitut ovat 'urautuneita'. Heillä on keskimäärin enemmän rikoksia tuomiota kohden ja enemmän tuomioita tuomiohistoriassaan kuin muissa rangaistuslajeissa.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Sakot ja sakkokertymät 1995–2015 (lkm, euroa)

Vuosi	Alioikeuden sakkotuomiot		Rangaistusmääräykset		Rikesakot	
	Lukumäärä	Milj. euroa	Lukumäärä	Milj. euroa	Lukumäärä	Milj. euroa
1995	47 134	9,7	277 530	25,2	52 009	1,7
1996	44 899	9,4	269 501	24,5	63 478	2,0
1997	43 573	9,5	249 460	23,8	58 861	1,9
1998	42 288	9,8	264 930	26,8	62 006	2,0
1999	42 143	10,1	232 873	27,1	69 210	3,1
2000	44 713	12,5	196 156	29,5	103 499	7,5
2001	46 414	14,6	236 448	38,2	103 013	7,4
2002	44 462	14,1	191 011	30,9	96 608	7,0
2003	44 580	15,0	218 883	37,2	99 099	7,3
2004	48 721	17,1	232 613	41,3	109 634	8,0
2005	47 483	17,4	237 472	44,3	110 704	8,5
2006	45 804	18,2	229 731	45,0	108 203	8,3
2007	46 243	19,0	258 890	52,4	133 629	10,4
2008	46 869	20,5	255 037	52,4	201 505	15,9
2009	45 730	19,8	208 983	42,8	274 124	21,6
2010	44 068	19,5	210 906	43,0	290 828	22,3
2011	44 484	19,7	207 679	43,9	300 809	22,8
2012	43 728	20,1	191 483	41,7	269 404	20,6
2013	40 190	19,6	179 184	41,3	253 932	19,6
2014	39 665	19,8	164 431	39,2	261 300	20,5
2015	38 184	18,7	178 550	42,9	240 702	24,4

Laatuseloste: Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset

1. Tilastotietojen relevanssi

Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilasto sisältää tietoja ensimmäisessä oikeusasteessa tuomituista rangaistuksista, rangaistukseen tuomitsematta jätetyistä sekä hylätyistä ja rauenneista syytteistä.

Käräjäoikeuksissa ja hovioikeudessa ensimmäisenä oikeusasteena syytettyjen lisäksi tilastossa ovat mukana syyttäjän antamat rangaistusmääräyssakot ja lähinnä poliisin määräämät rikesakot.

Tilastossa ovat eri rangaistuksiin tuomitut rangaistuksen määrän mukaan sekä keskirangaistukset rikoksittain. Yleisiä rangaistuslajeja ovat rikesakko, sakko, ehdollinen vankeus, valvontarangaistus, yhdyskuntapalvelu ja ehdoton vankeus. Muita rangaistuksia ovat nuorisorangaistus, virkamiehille tarkoitetut rangaistukset (varoitus ja viraltapano) ja sotilaiden kurinpitörangaistukset (varoitus, poistumisrangaistus, kurinpitösakko ja aresti). Oikeushenkilö voidaan tuomita yhteisösakkoon. Muista rikosoikeudellisista seuraamuksista tilasto kattaa tuomioistuimen määräämän ajokiellon, liiketoimintakiellon, metsästyskiellon, eläintenpitokiellon ja sotilasarvon menettämisen. Syytettyä tai tuomittua kuvaavina tietoina ovat ikä, sukupuoli ja kansalaisuus. Usein kysytyjä tietoja, joita tästä tilastosta ei saa, ovat rikoksen uhreja ja heille tuomittuja yksityisoikeudellisia korvauksia koskevat tiedot.

Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilastoon sisältyvät seuraavat henkilöt:

- käräjäoikeuksissa varsinaisessa oikeudenkäynnissä syytetyt
- hovioikeudessa ensimmäisenä oikeusasteena syytetyt
- henkilöt, joille on annettu rangaistusmääräys
- henkilöt, joille on annettu rikesakko
- sekä henkilöt, jotka asianomistajana, todistajana tai asiantuntijana on tuomittu rikosasiassa rangaistukseen

Yleissääntönä on, että henkilö esitetään tilastossa yhtä monta kertaa kuin hänellä on edellä mainittuja ratkaisuja vuoden aikana (henkilöiden bruttomäärä). Toinen keskeinen tilastossa sovellettava esitystapa on niin sanottu tuomion päärikossääntö. Päärikos on tilastoinnissa käytettävä käsite.

Tuomion päärikos määritetään silloin, kun vastaajan ratkaisussa on useampi kuin yksi rikos tai hylätty syyte. Jos vastaajalla on ratkaisussa vain yksi rikos tai hylätty syyte, se on tuomion päärikos. Päärikos määritetään seuraavien kriteereiden mukaisessa järjestyksessä. Päärikos on rikos, joka on johtanut ankarimpaan seuraamukseen.

1. Käytetty ankaruusjärjestys on seuraava:

- elinkautinen vankeus
- määräaikainen ehdoton vankeus
- aikaisempi ehdoton vankeus koskee tätäkin rikosta
- valvontarangaistus
- yhdyskuntapalvelu
- aikaisempi yhdyskuntapalvelu koskee tätäkin rikosta
- nuorisorangaistus
- ehdollinen vankeus
- aresti
- poistumisrangaistus
- sakko
- kurinpitösakko
- rikesakko
- varoitus
- rangaistukseen tuomitsematta jättäminen
- syyte hylätty
- syyte rauennut
- tuomittu euromääräinen uhkasakko

2. Jos päärikos on vielä löytymättä, siksi valitaan rikos, jolla on ankarin laissa säädetty rangaistusasteikko.

3. Eri rikoksista, joilla on laissa sama rangaistusasteikko, päärikos valitaan rikosnimikkeiden ensisijaisuussääntöjen avulla.
4. Kriteerien 1–3 suhteen samanlaisista rikoksista valitaan tekoajaltaan viimeisin, tai jos niitä on useita jokin niistä

Rangaistuspäätykset: Jos sakko on yhteinen kahdesta tai useammasta eri rikkomuksesta, rangaistuspäätyksen päärikos määritellään edellä mainituilla kriteereillä 2 ja 3.

Rikesakot: Tilaston perusaineistosta saadaan aina vain yksi rikkomuksen laatu ja määrityksen perusteena oleva lainkohta, joten päärikosta ei määritellä.

Vaikka tuomion päärikos onkin yleisimmin käytetty tilastoyksikkö, tilastosta on saatavissa myös kaikkien syyksi luettujen rikosten ja hylättyjen syytteiden määrät rikoksittain.

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja (Laki tilastokeskuksesta 24.1.1992/48). Näihin kuuluvat myös oikeustilastot. Tilastokeskuksen työjärjestys määrittää Väestö- ja elinolotilastot oikeudellisia oloja kuvaavien tilastojen tekijäksi (Tilastokeskuksen työjärjestys, TK-00-341-15).

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilasto perustuu kokonaisaineistoon. Tiedot saadaan kolmesta eri rekisteristä: rikosasiainrekisteri, rangaistuspäätyrekisteri ja rikesakkorekisteri. Rekisterinpitäjänä näissä kaikissa on oikeusrekisterikeskus.

Rikostuomiosovellus (Ritu) on korvannut käräjäoikeuden ja hovioikeuden tuomiolauselmajärjestelmän (TL) 20.5.2013 alkaen. Rikostuomiosovellus on osa oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmää ja sitä käytetään yleisten tuomioistuinten tuomion tuottamisessa ja ratkaisutilojen jakelussa täytäntöönpano- ja rekisteriviranomaisille. Vuoden 2014 tiedot käräjä- ja hovioikeuksien antamista tuomioista ovat tulleet tilastokeskukseen uudesta rikostuomiosovelluksesta (Ritu).

Rikostuomiosovellukseen (RITU) talletetaan kaikki rikosasioissa annetut ratkaisut. Lisäksi sovellukseen talletetaan ratkaisut, joissa on määrätty maksettavaksi korvauksia valtion varoista tai tuomittu valtiolle tuleva korvaus, joka perustuu sen varoista suoritettujen oikeudenkäyntiin liittyvien kustannusten korvaamiseen. Uhkasakon ja järjestyssakon tuomitsemisesta on lisäksi talletettava ratkaisutiedot rikostuomiosovellukseen myös muissa kuin rikosasioissa.

Tilastokeskuksella on edelleen käytössä myös sovellus Tuomiolauselmajärjestelmä Tilastokeskukselle (TUTI). TUTI-sovellusta käytetään rangaistuspäätyrekisterien käsittelyyn. Rangaistuspäätyrekisterit poimitaan rangaistuspäätyrekisteristä ratkaisuvuosittain TUTI-sovellukseen seuraavan vuoden keväällä.

Rikesakot käsitellään TUTI-sovelluksen ulkopuolella. Ne poimitaan rikesakkorekisteristä ratkaisuvuosittain seuraavan vuoden keväällä. Alioikeudessa määrätty rikesakot perustuvat tuomiolauselmajärjestelmän tietoihin vuodesta 2005 lähtien.

TUTI-sovelluksessa rangaistuspäätyrekisteriin tallennetut tapaukset kooditetaan, tarkistetaan sekä tarvittaessa muokataan vuosittaisten tilastoaineistojen valmistamista varten. Sovellus on luotu oikeushallinnon tuomiolauselmajärjestelmän kylkeen käyttäen identtisiä välineitä ja käytäntöjä TL-järjestelmän kanssa. Sovellus on otettu tuotantokäyttöön huhtikuussa 1990. Rangaistuspäätyrekisterien käsittely lisättiin TUTI:in vuonna 1992.

Kooditus, tarkistus ja muokkaus TUTI-sovelluksessa

Rekisteriaineistoa täytyy muokata, jotta siitä saadaan muodostettua tilastoaineisto. TUTI-sovelluksessa esimerkiksi kooditetaan rikosnimikkeet, jotka ovat lähdeaineistossa tekstinä ja sovellettuna lainkohtana. Kaikki hylätyt syytteet ja silleensä jätetyt asiat käsitellään manuaalisesti tekstin perusteella. Rekisteriaineistolle tehdään myös paljon ristiin-tarkistuksia.

Uuden rikostuomiosovelluksen myötä TUTI-sovellus jää pois käytöstä vaiheittain. Vuonna 2014 kaikki käräjäoikeuksien ja hovioikeuksien ratkaisut tulevat uudesta rikostuomiosovelluksesta (Ritu). Rangaistuspäätyrekisterit tulevat vielä toistaiseksi vanhasta tuomiolauselmajärjestelmästä (TL).

Rikostuomiosovelluksen myötä aineiston manuaalinen käsittely vähenee huomattavasti ja koodituksia ei enää tarvita. Tämän myötä myös tehtävien tarkistusten tarve myös vähenee. Kokonaan tarkistuksista ei tietenkään luovuta, vaan uuden sovelluksen kautta tulevalle aineistolle tehdään esimerkiksi ristiin-tarkastuksia.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilaston peittävyys on kattava, koska täytäntöönpano- ja rekisteriviranomaiset käyttävät samoja lähderekistereitä. Tilaston laatu on sidoksissa lähderekistereiden laatuun. Tilastotietoja voidaan pitää luotettavina, sillä rekistereiden puutteita ja virheitä korjataan tarkistamalla tilastoaineistoa. Esimerkiksi rikokset ja rangaistukset tarkistetaan aina keskenään. Joissakin tiedoissa puuttuvan tiedon osuus on korkea; esimerkiksi rangaistuksen tuomitsematta jättämisissä lainkohta puuttuu noin joka seitsemännessä tapauksessa. Lisäksi syytetyn useampi sama rikossyyte saatetaan kirjata lähdeaineistossa yhdeksi syytekohtakoodiksi. Mahdollinen tilastovaikutus syntyy vain, jos syytteitä tarkastellaan niiden kokonaislukumäärän, eikä ns. päirikossäännön mukaan.

Uuden rikostuomiosovelluksen (RITU) käyttöönotto voi aiheuttaa osaltaan muutoksia aineistoon. Vuonna 2014 aineisto on tullut kokonaan rikostuomiosovelluksen (RITU) kautta.

Rikoksia luokiteltaessa jokaisella lainsäädännössä esiintyvällä erillisellä rangaistussäännöksellä on oma rikoskoodinsa ja -nimikkeensä. Nimikkeistö koostuu toisaalta rikoslain rikoksista ja toisaalta sen ulkopuolisista rikoksista. Rikoksen yritys esitetään lähes aina omalla nimikkeellään. Sen sijaan avunantoa ja yllytystä rikokseen ei esitetä omalla nimikkeellään, vaan sen rikoksen nimikkeellä, johon osallisuudesta on kysymys. Jokaisesta syyksi luetusta rikoksesta on kuitenkin saatavissa erillisinä tietoina, onko siihen sovellettu lainkohtaa RL 5:6§ tai 6:8§1/3 (avunanto) tai RL 5:5§ (yllytys).

Luokitus on ollut rakenteeltaan samanmuotoinen vuodesta 1977 lähtien. Sitä päivitetään vuosittain lainsäädännössä tapahtuvilla muutoksilla. Yksityiskohtaisen rikosnimikkeistön lisäksi tilastossa käytetään myös karkeampaa luokitusta. Rikosnimikkeistö löytyy seuraavasta linkistä <http://tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/rikokset/versio.html>. Muutokset on kirjatut uusimman vuoden luokituksen kuvaukseen <http://tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/rikokset/021-2014/kuvaus.html>.

Vuoden 2014 lakimuutoksilla päivitetty rikosnimikkeistö, joka sisältää myös kunkin rikosnimikkeen rangaistusasteikon on saatavissa Tilastokeskuksesta.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilasto tuotetaan vuosittain ja se valmistuu seuraavan vuoden syyskuussa. Tiedot ovat lopullisia ja kuvaavat edellisen kalenterivuoden aikana tuomittuja tai määrättyjä rangaistuksia ja muita rikosseuraamuksia.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tietoja syytetyistä, tuomituista ja rangaistuksista on saatavissa veloitusetta Tilastokeskuksen verkkopalvelusta aihealueelta Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilaston taulukot-osion StatFin-tietokantapalvelusta (<http://pxweb2.stat.fi>). Oikeustilastollista vuosikirjaa ei ole julkaistu painettuna versiona vuoden 2009 jälkeen.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Lainmuutokset vaikeuttavat rikoskohtaista vertailua eri vuosina. Rikoslain rikossäännökset on uudistettu monessa osassa alkaen vuonna 1991. Vankeus- ja sakkorangaistuksen tuomitseminen usean rikoksen tapauksessa muuttui 1.4.1992. Nykyisen lainsäädännön mukaan tuomitaan pääsääntöisesti vain yksi yhteinen vankeus- tai sakkorangaistus. Aiemmin, jos rikolliset teot eivät olleet tehtyjä yhdellä teolla eivätkä ne olleet saman rikoksen jatkamista, kustakin rikoksesta tuomittiin eri rangaistus, niin sanottu yksikkörangaistus. Jos eri rikoksista oli tuomittu kaksi tai useampia määräaikaista vankeusrangaistuksia,

ne yhdistettiin lisäämällä ankarimpaan yksikkörangaistukseen tai, jos kahdesta tai useammasta rikoksesta oli tuomittu yhtäläinen ankarin rangaistus, johonkin niistä enintään puolet muista rangaistuksista. Jos joku tuomittiin samalla kertaa kahteen tai useampaan sakkoon, laskettiin sakot täysin määrin yhteen.

Yhteisen vankeusrangaistuksen määräämisestä jälkikäteen luovuttiin 1.10.1997. Vanhan lain mukaan, jos ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomittua syytettiin hänen ennen tämän rangaistuksen tuomitsemista tekemästään muusta rikoksesta, rangaistus oli määrättävä niin kuin kaikki nämä rikokset olisi saatettu samalla kertaa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Uusien säännösten mukaan kyseessä olevassa tapauksessa aikaisempaa päätöstä ei enää pureta rangaistuksen osalta. Sen sijaan määrätessään uudesta rikoksesta uutta rangaistusta tuomioistuin voi ottaa aikaisemman ehdottoman vankeusrangaistuksen kohtuuden mukaan huomioon rangaistusta alentavana tai lieventävänä seikkana. Vastaavasti aikaisempi yhdyskuntapalvelurangaistus voidaan ottaa huomioon uutta rangaistusta tuomittaessa. Uusiin säännöksiin sisältyy myös mahdollisuus alittaa vankeudelle laissa jostakin rikoksesta säädetty erityinen vähimmäisaika. Lisäksi kuten ennenkin aikaisempi rangaistus voidaan katsoa sellaisenaan riittäväksi seuraamukseksi myös myöhemmin käsiteltäväksi tulleesta rikoksesta.

Vuoden 2004 alusta tulivat voimaan rikoslain uudistetut 3–6 luvut. Uudistus koski kaikkien rikosten yhteisiä säännöksiä eli niin sanottuja rikosoikeuden yleisiä oppeja rangaistuksen määrään ja laatuun vaikuttavista periaatteista ja perusteista. Uudet säännökset perustuvat varsin pitkälle aikaisempaan oikeuskäytäntöön.

Uusi rangaistuslaji valvontarangaistus tuli voimaan 1. marraskuuta 2011. Enintään kuuden kuukauden pituiseen ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomittu voidaan tietyin edellytyksin vankeuden sijasta tuomita samanpituiseen valvontarangaistukseen. Valvontarangaistus sijoittuu siis ankaruudeltaan yhdyskuntapalvelun ja ehdottoman vankeuden väliin. Tarkemmin valvontarangaistuksesta säädetään valvontarangaistuksesta annetussa laissa (330/2011). Valvontarangaistuksen ehtojen toistuva tai vakava rikkominen johtaa rangaistuksen muuntamiseen ehdottomaksi vankeudeksi.

Keskeisin tilastoyksikkö on ollut vuodesta 1971 lähtien tuomitsemiskerran päärikos (henkilöiden bruttomäärä).

Tilasto on julkaistu vuodesta 1891 lähtien Suomen virallisen tilaston sarjoissa SVT XXIII ja Oikeus seuraavilla nimillä:

- 1891–1916 Oikeustoimi
- 1917–1924 Oikeustilasto
- 1925–1926 Rikollisuus
- 1927–1937 Rikollisuus II. Syytetyt
- 1938–1950 Rikollisuus II.
- 1951–1954 Oikeustilasto B. Tuomioistuinten rikollisuustilasto
- –1990 Tuomioistuinten tutkimat rikokset (SVT XXIIIB tai Oikeus)
- 1991–2009 Oikeustilastollinen vuosikirja (luku 6) (Oikeus)

Aikaisemmin, vuosilta 1839–1879 tuotettiin prokuraattorin toimituskunnassa käsinkirjoitettu tilasto. Ensimmäinen painettu ja julkaistu oikeus- ja rikostilasto on Keisarillisen Senaatin Prokuraattorin alamaaisessa kertomuksessa rikos- ja siviilijutuista vuodelta 1880. Kertomus julkaistiin Helsingissä 1882.

Vuodesta 1891 alkaen liitettiin prokuraattorin kertomus Suomen viralliseen tilastoon. Vuonna 1892 oikeus- ja rikostilasto siirrettiin prokuraattorin toimituskunnasta vastaperustettuun oikeustoimituskuntaan; myöhemmin tilastoista huolehti oikeusministeriö. Vuodesta 1940 lähtien tilasto on laadittu tilastollisessa päätoimistossa ja Tilastokeskuksessa.

7. Yhtenäisyys

Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset - tilasto on Suomessa ainoa kattava ja säännöllisesti tehtävä tilasto eri rikoksista tuomituista rangaistuksista ja muista seuraamuksista sekä niiden määristä.

Käräjäoikeuksien toimialueet muuttuivat 1.1.2010. Tuolloin aloitti toimintansa 27 käräjäoikeutta aiemman 51 sijaan. Osa vanhoista käräjäoikeuksista säilyi ennallaan, mutta suurimmassa osassa sekä nimi että

toimialue muuttuivat. Uudet käräjäoikeuksien toimialueet noudattavat pääasiassa maakuntarajoja. Uudet käräjäoikeudet on lueteltu laissa käräjäoikeuslain muuttamisesta (1751/2009). Tilastokeskuksen Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilaston kotisivun tietokantataulukoissa on saatavilla tilastotietoja uudella käräjäoikeusluokituksella vuodesta 2009 alkaen. Vanhalla käräjäoikeusluokituksella tietoja on mahdollista saada vuosilta 2002–2009.

Lisätietoja

Salla Tuominiemi   029 551 3242
Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma

rikos@tilastokeskus.fi
http://tilastokeskus.fi/syytetyt_tuomitut_ja_rangaistukset
Lähde: Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset 2015, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1798-6680 (pdf)